

DOI: [https://doi.org/10.24144/2409-6857.2023.2\(62\).63-72](https://doi.org/10.24144/2409-6857.2023.2(62).63-72)
 УДК 314.15 - 026.23 (477.87)

Корчинська Ж.М., Жулканич Б.М., Капцош С.В.

ПРИРОДНИЙ ТА МЕХАНІЧНИЙ РУХ НАСЕЛЕННЯ ІРШАВЩИНИ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЗА ТРИДЦЯТИРІЧНИЙ ПЕРІОД (1991 - 2020 РР.)

У даній статті досліджуються сучасні демографічні процеси Іршавщини Закарпатської області за роки незалежності України (1991 - 2020 рр.). Проаналізовано сучасні статистичні дані природного приросту населення, народжуваності, смертності, міграцій населення Іршавщини за 30-тирічний період. Описані основні тенденції демографічних процесів та причини їх виникнення. Розглянуто основні демографічні проблеми.

Ключові слова: населення Іршавщини, Закарпатська область, населення, природний приріст населення, народжуваність, смертність, міграції.

Постановка проблеми. Для території Іршавщини Закарпатської області характерними були позитивні демографічні тенденції зростання чисельності населення Іршавщини до 2018 року, народжуваності, додатного природного приросту населення в регіоні. Але демографічна ситуація в останні роки в регіоні змінилася. Причинами були: еміграції, війна, економічна криза та її наслідки в Україні, ін. Тому дане дослідження є актуальним і має практичне значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. По даній тематиці в науковій періодиці є публікації та праці наступних науковців: Анісімова Г.М., Гудзеляк І.І., Дністрянський М.С., Заставний Ф.Д., Стеценко С.Г., Дністрянська Н.І., Заставецька О.В., Мезенцева Н.І., Немець Л.М., Паньків Н.М., Перхач О.Р., Яворська В.В., Жулканич Б.М. та інші.

Формулювання цілей статті. Мета даної статті – дослідити особливості природного та механічного руху населення Іршавщини за

тридцятирічний період, проаналізувавши сучасні статистичні дані щодо народжуваності, смертності, природного приросту населення та міграцій населення Іршавщини за 1991 - 2020 роки

Опис основного матеріалу дослідження. Іршавщина – це етнографічний край Закарпатської області, останньою адміністративно – територіальною одиницею якої був Іршавський район з 1946 по 2020 роки.

Чисельність населення формують 2 демографічні показники: природний приріст населення (природний рух) та сальдо міграцій (механічний рух населення). Природний рух населення – різниця народжуваності та смертності населення. Механічний рух населення – різниця між кількістю прибулих і вибулих. Тому ці показники потрібно дослідити та проаналізувати для даного дослідження.

Народжуваність населення Іршавщини десятиліттями виділялася досить високими показниками, порівняно з іншими районами Закарпатської області. Вона формувала додатний природний приріст у регіоні (рис. 7). Але демографічні тенденції останніх років стали негативними.

На рис. 1. можна спостерігати, що динаміка народжуваності Іршавщини мала періоди спаду і росту. З 1991 по 2001 рр. кількість новонароджених осіб Іршавщини досить стрімко скорочувалась з 1908 по 1124 осіб (на 784 осіб менше за 11 років). Таке явище було спричинене соціально-економічними факторами, з якими стикнулося населення після отримання незалежності України. А також фінансова неспроможність батьків забезпечити майбутнє дитини належним чином.

© **Корчинська Ж.М.**, Старший викладач кафедри фізичної географії та раціонального природокористування географічного факультету ДВНЗ “УжНУ”, тел.: +380507633626, e-mail: zhanna.korchynska@uzhnu.edu.ua

Жулканич Б.М., старший викладач кафедри фізичної географії та раціонального природокористування географічного факультету ДВНЗ “УжНУ”, тел.: +380503176482, e-mail: boris.zhulkanich@uzhnu.edu.ua

Капцош С.В., студентка 1 р.н. ОС “магістр” заочної форми навчання спеціальності 014.07 “Середня освіта. Географія” географічного факультету ДВНЗ “УжНУ”, м. Ужгород, тел.: +30686935350, e-mail: kaptsosh.snizhanna@student.uzhnu.edu.ua

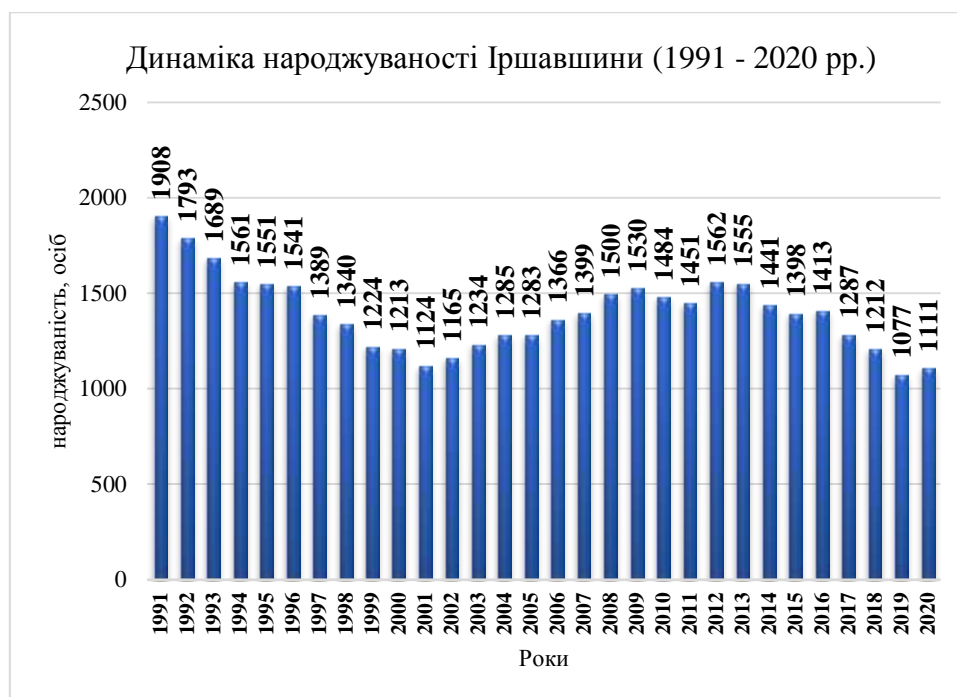

Рис. 1. Динаміка народжуваності Іршавщини за період 1991 - 2020 рр., осіб (побудовано авторами за статистичними даними [3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 2, 1, 20])

Дещо кращу ситуацію можна спостерігати в 2001 по 2009 роки, де чисельність новонароджених поступово зростала до 1530 осіб (на 406 осіб більше за 9 років). Покращенню ситуації з народжуваністю в ці роки сприяла державна підтримка у вигляді збільшення фінансової допомоги при народженні дітей. Компенсувати скорочення народжуваності за попередній період так і не вдалося. Далі фінансова криза кінця 2008 - 2009 рр. спровокувала низхідну тенденцію у цих показниках до 2011 року (1451 новонароджених осіб). Максимальний показник новонароджених Іршавщини за останні 27 років з 1994 по 2020 роки – 1562 особи характерний для 2012 року [13]. Пояснюється він покращенням соціально-економічного рівня в державі. З 2012 по 2019 рр., спостерігалось поступове скорочення народжуваності – до 1077 осіб (на 485 осіб за 9 років) [2, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20]. Це є негативним демографічним явищем. Особливо видно погіршення ситуації з 2014 року, з початком російсько-української війни.

У 2020 році народжуваність зросла і становила 1111 осіб (на 34 ос. більше). В цей рік народилось 568 чоловічої статі та 543 жіночої. На 100 новонароджених дівчаток народилось 105 хлопчиків [1, С. 42]. Якщо брати до уваги загальнообласні показники, народжуваність

хлопчиків у той період була вищою майже по всіх районах, окрім Берегівського, Міжгірського та Свалявського, де при народженні чисельно переважали дівчата [1, С. 42].

У 2020 році в Іршавщині народилося 145 дітей у жінок, що не були в офіційному шлюбі. Це складало 13,1% від загальної кількості живонароджених. Виходить, що кожна восьма дитина народилася не в офіційному шлюбі. Це низький показник. Лише п'ять з тринадцяти адміністративних районів області мали подібні частки (до 17%) (переважно гірські райони, окрім Іршавщини) [1, с. 44]. Це свідчить про те, що на території Іршавщини населення в більшій мірі дотримується загальноприйнятих канонів поведінки, створює відносно міцні сім'ї та дотримується релігійних доктрин.

Отже, максимальні піки народжуваності населення Іршавщини спостерігалися в 1991, 2009, 2012-2013 рр., мінімальні показники – в 2001, 2019 роках (рис. 1).

Щоб детальніше охарактеризувати динаміку народжуваності Іршавщини слід врахувати як коефіцієнт народжуваності населення. Цей показник характеризує інтенсивність народжуваності. Що стосується саме території Іршавщини, то впродовж 2003 - 2017 років максимальне значення цього показника становило 15,7 ‰ у 2012 році (рис. 2.) [13].

Рис. 2. Динаміка коефіцієнта народжуваності Іршавщини в період 2003 - 2017 рр., проміле (побудовано авторами за даними [4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18]).

Важливим показником, який складає наочно зображена динаміка смертності природний рух населення є смертність. На рис. 3. населення Іршавщини.

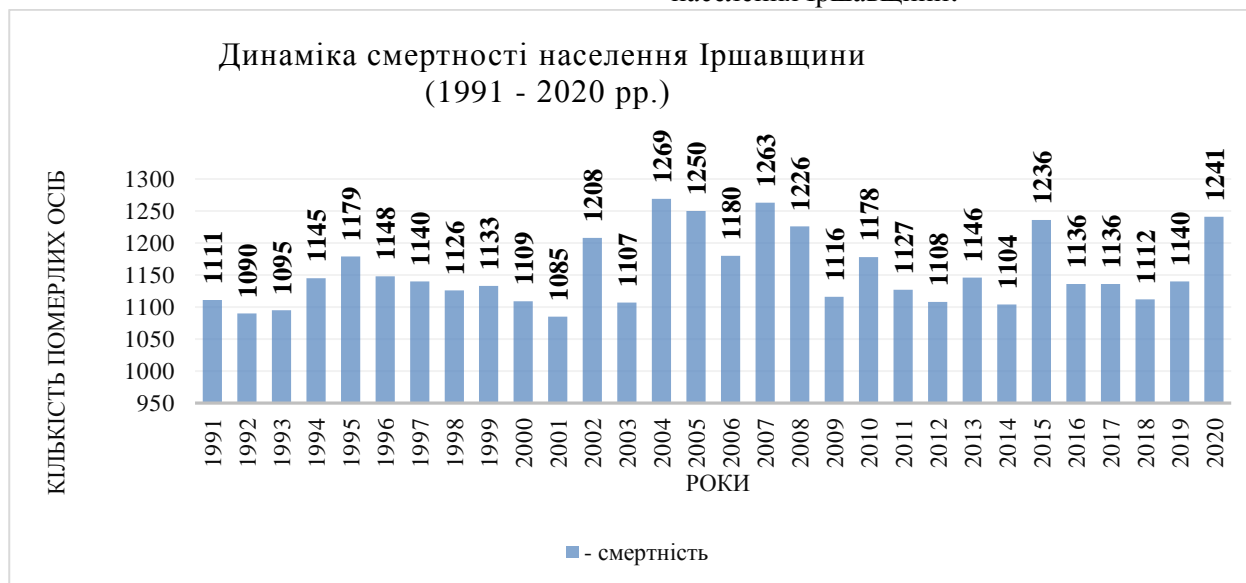

Рис. 3. Динаміка смертності населення Іршавщини в період 1991-2020 рр., осіб (побудовано авторами за статистичними даними [3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 2, 1, 20]).

З рис. 3. видно, що протягом перших 11 досліджуваних років (1991 - 2001 рр.) показники смертності населення в межах території Іршавщини були відносно однаковими, ситуація була стабільною. Але починаючи з 2002 року показники стрімко підвищились. Особливо виділився 2004 рік, коли були найвищі показники смертності Іршавщини (1269 померлих осіб) протягом всього досліджуваного періоду. Також висока смертність населення була в 2005 та 2007 роки (1250 і 1263 осіб

відповідно). Подальші 2009 - 2014 рр. смертність знизилася, окрім 2015 року (1236 померлих осіб). В 2016 - 2019 рр. спостерігається порівняно невисока смертність населення, подібна до ситуації 1991 - 1993 роки [3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 2, 1, 20]. В 2020 році знову максимум – 1241 померлих осіб [1, С. 41]. Коефіцієнт смертності населення Іршавщини мав високі показники в 2004, 2005, 2007, 2008 та 2015 рр., низькі – в 2003, 2009, 2012, 2014, 2016-2017 роки.

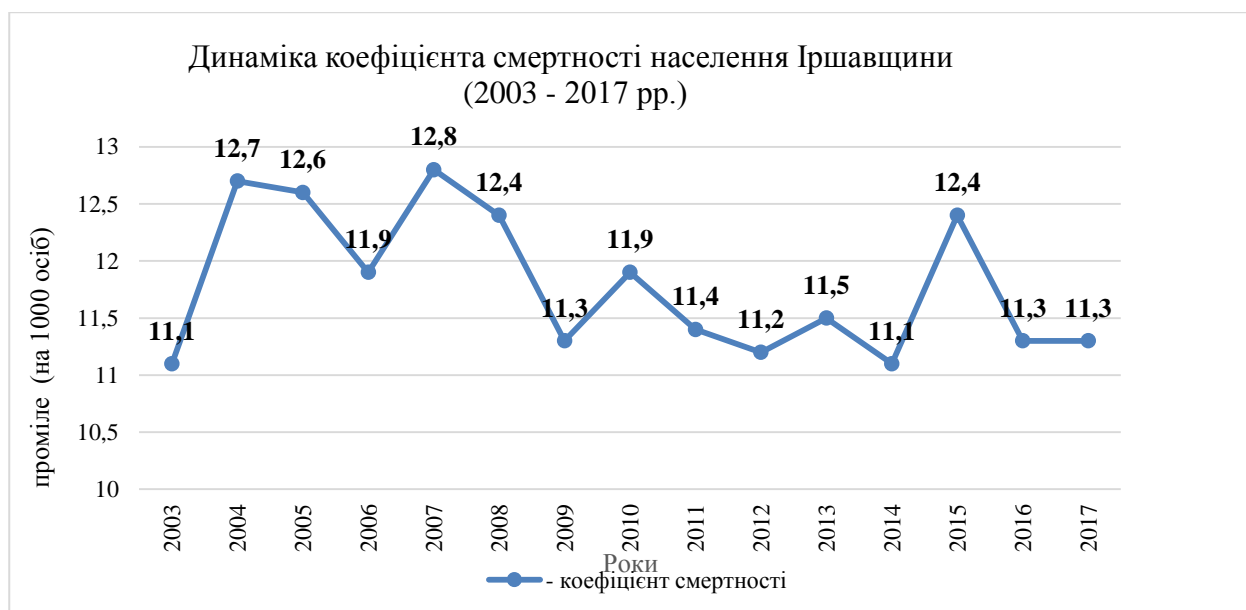

Рис. 4. Динаміка коефіцієнта смертності населення Іршавщини в період 2003 - 2017 рр., проміле (побудовано авторами за даними [4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18]).

Головними причинами смертності населення Іршавщини у 2020 році (на 100 тис. наявного населення) були (рис. 5.):

- хвороби систем кровообігу складали 62 % (770 осіб);
- новоутворення – 13 % (155 осіб);
- хвороби органів травлення – 4 % (55 особи);
- пандемія ковіду – 4 % (55 особи);

- зовнішні причини смертності – 4 % (54 особи);
 - хвороби органів дихання (21 особи – 2 %);
 - деяких інфекційних та паразитарних хвороб – 1% (9 осіб);
 - інші причини – 10% (120 осіб).
- Разом померлих за 2020 рік – 1239 осіб [1, С. 46].

Рис 5. Основні причини смертності населення Іршавщини у 2020 році (побудовано авторами за даними [1, с. 46]).

Ще одним важливим показником що характеризує смертність досліджуваного регіону є динаміка смертності дітей у віці до одного року (рис. 6.). Аналізуючи даний рисунок, можна зрозуміти, що ці показники є досить високими за роки незалежності України, а свого апогею вони досягли в 2005 та 2017 роках – 11,7 і 12,4 ‰. Починаючи з 2018 року цей показник різко

скоротився. Мінімальним показник на території Іршавщини був у 2003, 2012 і 2019 рр. – 5,8; 2,6 і 2,8 ‰. Ситуація в регіоні була трохи кращою [4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 2]. Це може свідчити про покращення медичного обслуговування, обладнання та лікування в закладах медицини Іршавщини

Рис. 6. Динаміка коефіцієнта смертності немовлят на території Іршавщини в період 1979 - 2020 рр., проміле (побудовано авторами за даними [4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 2])

Іршавщина десятиліттями характеризувалася позитивними демографічними тенденціями. Головною причиною був додатний природний приріст населення. За тридцятирічний період він мав вигляд циклу (рис. 7.), що пов'язано з соціально-економічними змінами в регіоні. Максимальні показники природного приросту населення Іршавщини спостерігалися в 1991 та 2012 роки, мінімальні – 2002 і 2020 роки.

На рисунку 7. видно, що природний приріст населення Іршавщини має додатні значення

протягом майже всього періоду дослідження. З початку дослідження в 1991 - 2002 роки спостерігається досить стрімкий спад кількісних показників природного приросту населення Іршавщини. Вперше за 12 років ППН у 2002 році змінився на від'ємний, що говорить про негативні демографічні тенденції в регіоні. Причиною були стрімке скорочення народжуваності (у 2001 - 2002 рр.) і зростання смертності населення (у 2002 році).

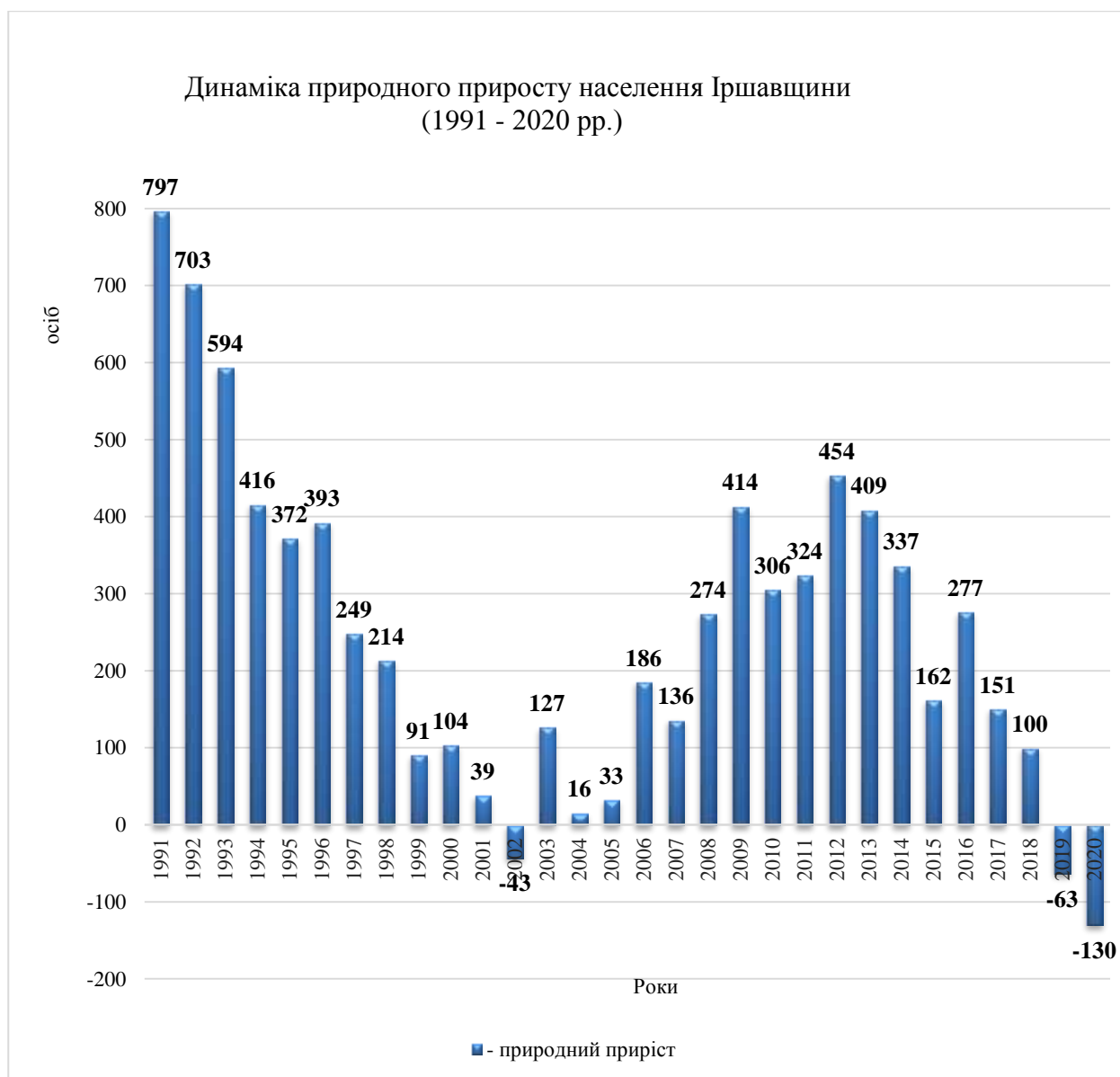

Рис. 7. Динаміка природного приросту населення Іршавщини в період 1991 - 2020 рр., осіб (побудовано авторами за даними [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20])

Поліпшення соціально-економічної ситуації спровокувала в наступні роки зростання природного приросту населення (2003 - 2012 рр.). Хоч значення у певні періоди були невисокими, вони все ж таки мали додатні значення. Демографічна ситуація покращувалася. Максимальні показники природного приросту населення спостерігалися в 2009 і 2012 роки. Це пов'язано зі збільшення фінансової допомоги при народженні дітей у 2008 році. Мінімальні показники ППН для останніх 10 досліджуваних років характерні для 2015 і 2019 рр. Причинами були: війна на Сході України з 2014 року, невизначена економічна ситуація в державі,

нестабільність тощо. З 2012 - 2018 рр. знову період спаду природного приросту населення регіону. Тенденція останніх років негативна і стає гірше. Починаючи з 2019 року природний приріст населення Іршавщини знову набуває від'ємних значень. Вперше за останні 16 років (з 2003 по 2018 рр.) додатного природного приросту населення спостерігається від'ємні показники в 2019 - 2020 рр. [3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 2, 1, 20].

Щодо динаміки коефіцієнту природного приросту населення Іршавщини, то на рис. 8. наочно бачимо ті ж коливання показників, що і на попередньому рисунку в цей же період

Рис. 8. Динаміка коефіцієнта природного приросту населення в межах території Іршавщини в період 2003 - 2017 рр., проміле (побудовано авторами за даними [4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18])

Аналізуючи природний приріст населення Іршавщини, можна стверджувати, що саме цей регіон досить тривалий період, а саме 16 років (з 2003 по 2018 рр.), виділявся з поміж інших районів області додатним природним приростом населення (рис. 7., 8.). Негативні показники ППН на території Іршавщини почали проявлятися пізніше, ніж по Закарпатській області (2019 і 2017 роки порівняно). За весь 30-тирічний період дослідження його показники мали циклічний характер з переважно додатними значеннями, окрім 2002 і 2019 - 2020 рр. Починаючи з 2019 року щодо природного приросту населення Іршавщини, він став від'ємним, що свідчить про настання демографічної кризи [2, 3]. Смертність отримала перевагу над народжуваністю, що в майбутньому вплине на депопуляцію населення.

Міграційні процеси є основною проблемою Іршавщини в демографічному вимірі. За останні роки спостерігається збільшення міграційних потоків даного регіону, як у міжрегіональному (внутрішньому), так і в міждержавному (зовнішньому) відношеннях. І найгіршим є те, що сальдо обох типів міграції є переважно від'ємним [30].

Аналізуючи внутрішню міграцію населення Іршавщини, можна стверджувати, що за весь період досліджень вона мала від'ємне сальдо. Спостерігалися тільки незначні коливання, так як у 2009 та 2012 роках від'ємне сальдо було найменшим.

Найбільші ж міжрегіональні міграційні зв'язки Іршавщина та й Закарпатська область в цілому має з Львівською, Івано-Франківською областями і містом Київ. Найпоширенішими

причинами таких зв'язків є відносна близькість – Львівська та Івано-Франківська області є сусідами Закарпатської та пошук кращих перспектив молодим поколінням, які самореалізують себе в столиці України.

Також досить популярною є внутрішньорегіональна (маятникова) міграція. Спрямована вона в основному в сторону обласного центру м. Ужгород та м. Мукачево. Основними причинами такої міграції є багатофункціональність цих міст та відносно розвинена інфраструктура. Молодь виїжджає з метою отримання освіти чи працевлаштуватися, нерідко залишаються там назавжди.

Що стосується зовнішньої (міждержавної) міграції, то протягом періоду від 2003 по 2020 роки тут простежується переважно негативна тенденція, від'ємне сальдо міграції (рис. 9.). Показники з додатним сальдо міграції населення Іршавщини протягом досліджуваного періоду було зафіксовано тільки двічі – у 2013 та 2014 роках і вони є дуже мінімальними, всього 1 і 7 осіб відповідно. Причиною було покращення соціально-економічного стану в Україні в ці роки. З 2015 по 2020 рр. – знову стрімке міграційне скорочення населення, яке стало від'ємним [4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 2, 20].

Найгірше, що спостерігається в Закарпатській області – виїзд трудових ресурсів за межі країни. Раніше бабусі виховували внуків, поки батьки були на заробітках. Останні ж роки цілі сім'ї залишають все і скоріше ніколи не повернуться...

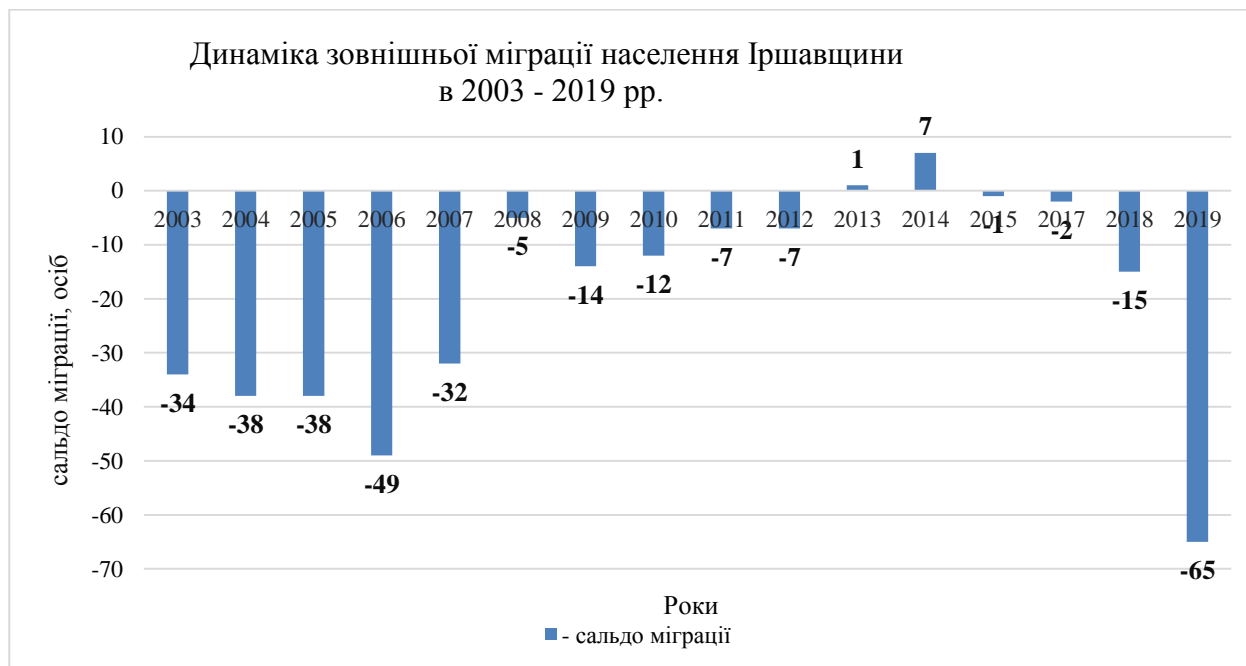

Рис. 9. Динаміка зовнішньої міграції населення Іршавщини в період 2003 - 2019 рр., осіб (побудовано авторами за даними [4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 2, 20])

Головні причини міждержавної міграції населення Іршавщини та Закарпаття:

- близькість до державного кордону. Закарпаття є «Західними воротами в Європу», бо межує з 4 країнами ЄС (Польщею, Словаччиною, Угорщиною, Румунією), де рівень життя, зарплат і достатку є вищими.
- низький соціально-економічний рівень життя. Низькі зарплати та безробіття є основними рушіями пошуку кращих перспектив у країнах ЄС;

- соціальна незахищеність, низький рівень таких базових речей, як освіта та медицина у порівнянні з країнами ЄС;
- відсутність виробничої сфери. Навіть, отримавши профільну освіту молодому фахівцю важко отримати роботу з гідною зарплатнею та хорошим соціальним пакетом;
- військова агресія зі сторони Росії, починаючи з 2014 року війна на Сході країни, а з 2022 року – повномасштабна війна.

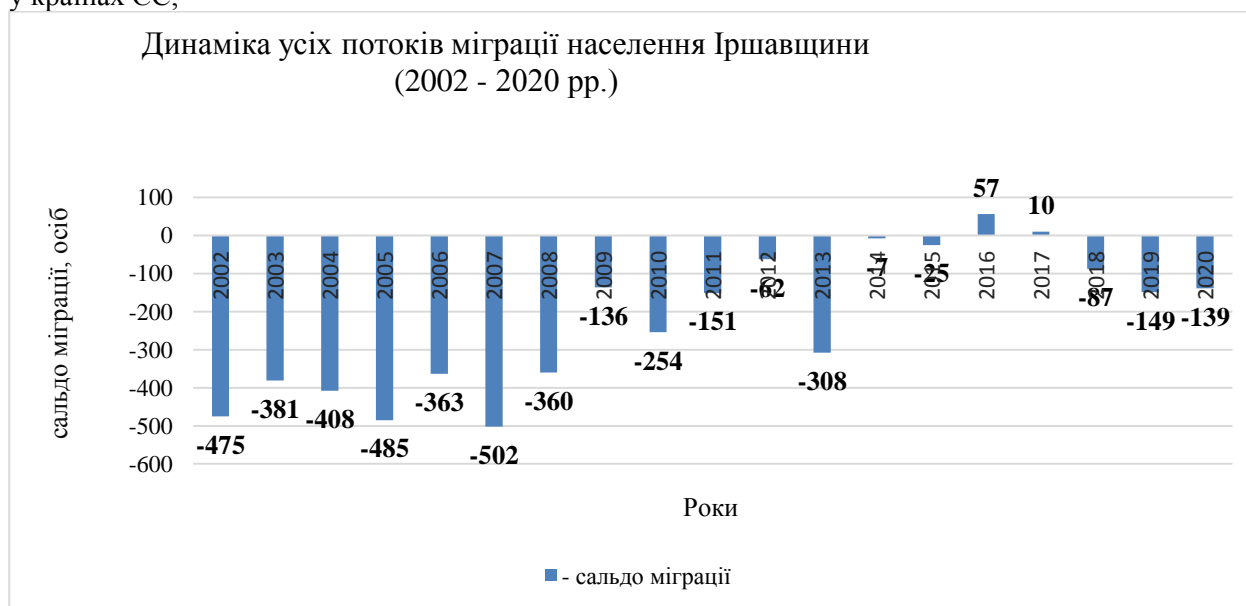

Рис. 10. Динаміка усіх потоків міграції населення Іршавщини в період 2002 - 2020 рр., осіб (побудовано авторами за даними [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20])

Щодо динаміки усіх потоків міграції населення Іршавщини в період 2002 - 2020 рр. (рис. 10.), то простежується негативна тенденція з переважно від'ємним міграційним скороченням з 2002 - 2015 рр. Періоди з позитивним сальдо були зафіксовані в 2016 та 2017 роках з показниками у 57 і 10 осіб відповідно. Для останніх 2018 - 2020 років характерним є негативне сальдо міграції. Це впливає на зменшення чисельності населення регіону [3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 2, 1, 20].

Проаналізувавши статистичні дані щодо механічного руху населення в межах території Іршавщини, можна стверджувати, що протягом 2002 - 2020 років переважало від'ємне сальдо усіх видів міграцій. Незначні покращення, додатні значення були зафіксовано: в 2013 - 2014 рр. – у зовнішній міграції; 2016 - 2017 рр. – у всіх потоках міграцій. Починаючи з 2018 року усі види міграції населення Іршавщини мають негативну тенденцію з від'ємними показниками.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Проаналізувавши демографічні процеси Іршавщини можна підвести такі короткі підсумки:

1. Народжуваність Іршавщини скорочувалась з 2012 по 2019 роки;

2. Смертність населення Іршавщини має тенденцію зростання за останні 2018 - 2020 роки;

3. Природний приріст населення Іршавщини змінюється циклічно. З 2012 року спостерігається зменшення цього показника. Впродовж останніх 2019 і 2020 років природний приріст населення був від'ємним, що не є характерним для даного регіону.

4. Усі види міграції населення Іршавщини є від'ємними з 2018 року.

Головними проблемами Іршавщини є негативні демографічні тенденції: зменшення народжуваності, природного приросту населення та збільшення смертності та еміграції населення. Це може призвести до ще більшої депопуляції населення Іршавщини.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Статистичний щорічник Закарпаття за 2020 рік. / за редакцією Г.Д. Гриник. Ужгород : Головне управління статистики у Закарпатській області, 2021. С. 29-52.
2. Статистичний щорічник Закарпаття за 2019 рік. / за редакцією Г.Д. Гриник. Ужгород : Головне управління статистики у Закарпатській області, 2020. С. 31-52.
3. Статистичні дані головного управління статистики у Закарпатській області щодо населення в Іршавському районі Закарпатської області за 1991 - 2006 роки.
4. Статистичний щорічник Закарпаття за 2003 рік. / за редакцією І.В. Ільтьо. Ужгород : Головне управління статистики у Закарпатській області, 2004. С. 352-373.
5. Статистичний щорічник Закарпаття за 2004 рік. / за редакцією І.В. Ільтьо. Ужгород : Головне управління статистики у Закарпатській області, 2005. С. 394-415.
6. Статистичний щорічник Закарпаття за 2005 рік. / за редакцією І.В. Ільтьо. Ужгород : Головне управління статистики у Закарпатській області, 2006. С. 372-393.
7. Статистичний щорічник Закарпаття за 2006 рік. / за редакцією І.В. Ільтьо. Ужгород : Головне управління статистики у Закарпатській області, 2007. С. 370-391.
8. Статистичний щорічник Закарпаття за 2007 рік. / за редакцією Г.Д. Гриник. Ужгород : Головне управління статистики у Закарпатській області, 2008. С. 356-374.
9. Статистичний щорічник Закарпаття за 2008 рік. / за редакцією Г.Д. Гриник. Ужгород : Головне управління статистики у Закарпатській області, 2009. С. 342-360.
10. Статистичний щорічник Закарпаття за 2009 рік. / за редакцією Г.Д. Гриник. Ужгород : Головне управління статистики у Закарпатській області, 2010. С. 332-350.
11. Статистичний щорічник Закарпаття за 2010 рік. / за редакцією Г.Д. Гриник. Ужгород : Головне управління статистики у Закарпатській області, 2011. С. 322-340.
12. Статистичний щорічник Закарпаття за 2011 рік. / за редакцією Г.Д. Гриник. Ужгород : Головне управління статистики у Закарпатській області, 2012. С. 325-344.
13. Статистичний щорічник Закарпаття за 2012 рік. / за редакцією Г.Д. Гриник. Ужгород : Головне управління статистики у Закарпатській області, 2013. С. 294-314.
14. Статистичний щорічник Закарпаття за 2013 рік. / за редакцією Г.Д. Гриник. Ужгород : Головне управління статистики у Закарпатській області, 2014. С. 300-318.
15. Статистичний щорічник Закарпаття за 2014 рік. / за редакцією Г.Д. Гриник. Ужгород : Головне управління статистики у Закарпатській області, 2015. С. 291-308.
16. Статистичний щорічник Закарпаття за 2015 рік. / за редакцією Г.Д. Гриник. Ужгород : Головне управління статистики у Закарпатській області, 2016. С. 29-50.

17. Статистичний щорічник Закарпаття за 2016 рік. / за редакцією Г.Д. Гриник. Ужгород : Головне управління статистики у Закарпатській області, 2017. С. 29-50.
18. Статистичний щорічник Закарпаття за 2017 рік. / за редакцією Г.Д. Гриник. Ужгород : Головне управління статистики у Закарпатській області, 2018. С. 27-50.
19. Статистичний щорічник Закарпаття за 2018 рік. / за редакцією Г.Д. Гриник. Ужгород : Головне управління статистики у Закарпатській області, 2019. С. 27-50.
20. Головне управління статистики у Закарпатській області. URL: <http://uz.ukrstat.gov.ua/statinfo/dem/index.html>.

REFERENCES

1. Hrynyk H.D. (Eds.) (2021) Statystychnyi shorichnyk Zakarpattia za 2020 r. [Statistical yearbook of Transcarpathia for 2020]. Uzhhorod: Main department of statistics in Zakarpattia oblast [in Ukrainian].
2. Hrynyk H.D. (Eds.) (2020) Statystychnyi shorichnyk Zakarpattia za 2019 r. [Statistical yearbook of Transcarpathia for 2019]. Uzhhorod: Main department of statistics in Zakarpattia oblast [in Ukrainian].
3. Statystychni dani holovnoho upravlinnia statystyky u Zakarpatskii oblasti shchodo naselennia v Irshavskomu raioni Zakarpatskoi oblasti za 1991-2006 roky [Statistical data of the Main Department of Statistics in Zakarpattia oblast regarding the population in Irshava district of Zakarpattia oblast for the years 1991-2006] [in Ukrainian].
4. Ilto I.V. (Eds.) (2004) Statystychnyi shorichnyk Zakarpattia za 2003 r. [Statistical yearbook of Transcarpathia for 2003]. Uzhhorod: Main department of statistics in Zakarpattia oblast [in Ukrainian].
5. Ilto I.V. (Eds.) (2005) Statystychnyi shorichnyk Zakarpattia za 2004 r. [Statistical yearbook of Transcarpathia for 2004]. Uzhhorod: Main department of statistics in Zakarpattia oblast [in Ukrainian].
6. Ilto I.V. (Eds.) (2006) Statystychnyi shorichnyk Zakarpattia za 2005 r. [Statistical yearbook of Transcarpathia for 2005]. Uzhhorod: Main department of statistics in Zakarpattia oblast [in Ukrainian].
7. Ilto I.V. (Eds.) (2007) Statystychnyi shorichnyk Zakarpattia za 2006 r. [Statistical yearbook of Transcarpathia for 2006]. Uzhhorod: Main department of statistics in Zakarpattia oblast [in Ukrainian].
8. Hrynyk H.D. (Eds.) (2008) Statystychnyi shorichnyk Zakarpattia za 2007 r. [Statistical yearbook of Transcarpathia for 2007]. Uzhhorod: Main department of statistics in Zakarpattia oblast [in Ukrainian].
9. Hrynyk H.D. (Eds.) (2009) Statystychnyi shorichnyk Zakarpattia za 2008 r. [Statistical yearbook of Transcarpathia for 2008]. Uzhhorod: Main department of statistics in Zakarpattia oblast [in Ukrainian].
10. Hrynyk H.D. (Eds.) (2010) Statystychnyi shorichnyk Zakarpattia za 2009 r. [Statistical yearbook of Transcarpathia for 2009]. Uzhhorod: Main department of statistics in Zakarpattia oblast [in Ukrainian].
11. Hrynyk H.D. (Eds.) (2011) Statystychnyi shorichnyk Zakarpattia za 2010 r. [Statistical yearbook of Transcarpathia for 2010]. Uzhhorod: Main department of statistics in Zakarpattia oblast [in Ukrainian].
12. Hrynyk H.D. (Eds.) (2012) Statystychnyi shorichnyk Zakarpattia za 2011 r. [Statistical yearbook of Transcarpathia for 2011]. Uzhhorod: Main department of statistics in Zakarpattia oblast [in Ukrainian].
13. Hrynyk H.D. (Eds.) (2013) Statystychnyi shorichnyk Zakarpattia za 2012 r. [Statistical yearbook of Transcarpathia for 2012]. Uzhhorod: Main department of statistics in Zakarpattia oblast [in Ukrainian].
14. Hrynyk H.D. (Eds.) (2014) Statystychnyi shorichnyk Zakarpattia za 2013 r. [Statistical yearbook of Transcarpathia for 2013]. Uzhhorod: Main department of statistics in Zakarpattia oblast [in Ukrainian].
15. Hrynyk H.D. (Eds.) (2015) Statystychnyi shorichnyk Zakarpattia za 2014 r. [Statistical yearbook of Transcarpathia for 2014]. Uzhhorod: Main department of statistics in Zakarpattia oblast [in Ukrainian].
16. Hrynyk H.D. (Eds.) (2016) Statystychnyi shorichnyk Zakarpattia za 2015 r. [Statistical yearbook of Transcarpathia for 2015]. Uzhhorod: Main department of statistics in Zakarpattia oblast [in Ukrainian].
17. Hrynyk H.D. (Eds.) (2017) Statystychnyi shorichnyk Zakarpattia za 2016 r. [Statistical yearbook of Transcarpathia for 2016]. Uzhhorod: Main department of statistics in Zakarpattia oblast [in Ukrainian].
18. Hrynyk H.D. (Eds.) (2018) Statystychnyi shorichnyk Zakarpattia za 2017 r. [Statistical yearbook of Transcarpathia for 2017]. Uzhhorod: Main department of statistics in Zakarpattia oblast [in Ukrainian].
19. Hrynyk H.D. (Eds.) (2019) Statystychnyi shorichnyk Zakarpattia za 2018 r. [Statistical yearbook of Transcarpathia for 2018]. Uzhhorod: Main department of statistics in Zakarpattia oblast [in Ukrainian].
20. Holovne upravlinnia statystyky u Zakarpatskii oblasti. [Main department of statistics in Zakarpattia oblast]. URL: <http://uz.ukrstat.gov.ua/statinfo/dem/index.html>.

Отримано 07.09.2023